

MUISTIOLUONNOS METSÄNEUVOSTON KOKOUS 2/2023

Aika: 29.3.2023 klo 9.00–11.00 (kahvit klo 8.30 alkaen)

Paikka: Jakovara, Mariankatu 9 sekä etäyhteysmahdollisuus

Osallistujat:

Tuula Packalen, MMM, 3. vpj.

Mika Aalto, Kemianteollisuus ry (etänä)
Anniina Kostilainen, Sahateollisuus ry
Tomi Alakoski, Suomen 4H-liitto (etänä)
Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus
Ilpo Puputti, METO - Metsäalan Asiantuntijat ry
Ari Eini, Suomen metsäkeskus
Jukka Sippola, Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry
Kirsi Joensuu, Suomen Metsäyhdistys ry
Erno Järvinen, MMM
Eki Karlsson, Suomen Latu ry (etänä)
Maria Torttila, LVM (etänä)
Jari Kostama, Energiateollisuus ry (etänä)

Marko Mäki-Hakola, MTK r.y.
Juha Niemelä, Metsähallitus
Karoliina Niemi, Metsäteollisuus ry
Sami Niinimäki, OKM (etänä)
Matti Peltola, Koneyrittäjät ry
Ilari Pirttilä, Metsämiesten Säätiö
Eeva Primmer, Suomen ympäristökeskus
Mai Suominen, WWF Suomi (etänä)
Tiina Sanila-Aikio, Saamelaiskäräjät (etänä)
Veli-Matti Kauppinen, Teollisuusliitto (etänä)
Reima Sutinen, TEM (etänä)
Liisa Toopakka, SLL
Niina Uronen, Lusto
Jari Varjo, Suomen riistakeskus (etänä)

Satu Rantala, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Lasse Kontiola, MMM
Josefiina Tiainen, MMM

Katja Matveinen, MMM
Anu Becker, MMM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Tuula Packalen avasi kokouksen klo 9. Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Edellisen kokouksen pöytäkirjan osallistujatietoihin korjattiin Matti Mäkelä, Suomen Metsäsäätiö. Lisättiin pöytäkirjaan maininta MTK:n esittämistä metsäpoliittisista ilmastokeinoista. Tuotiin myös esiin, että lopputulos keskustelusta muun muassa hiilinielujen osalta oli positiivisempi kuin pöytäkirjalunnon antoi ymmärtää. Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio tehdyin muutoksin.

3. Ministerien ajankohtaiskatsaukset

Kuultiin maa- ja metsätalousministeriön ajankohtaiskatsaus ja merkittiin tiedoksi. MMM:n ajankohtaiskatsauksen esitti metsäneuvos Erno Järvinen.

Katsauksessaan Järvinen toi esiin lukuisia käynnissä olevia hankkeita, selvityksiä ja muita metsäalalla tapahtuvia asioita:

- Helmikuun alussa julkaistiin Opas vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden hyviin käytäntöihin.
- Maankäyttösektorilla on koottu tietoa osaamisen ja tietotaidon vahvistamisen tarpeista. Huhtikuussa avataan teemaan liittyvä hankehaku.
- Suomen kestävä kasvun ohjelmasta myönnettiin yhteensä 4,4 miljoonan euron rahoitus neljälle metsätaloushankkeelle.
- Vastuullisella metsälannoituksella ilmastohyötyjä (VaMeLa) -hankkeen tulokset metsälannoituksen kannattavuudesta, ympäristövaikutuksista ja ilmastohyödyistä on koottu ladattavaan esitteeseen.
- Luonnonvarakeskus ja Suomen ympäristökeskus toteuttavat Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun arvioinnin vuoden 2023 aikana.
- Luonnonvarakeskus on maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta selvittänyt EU-politiikkojen vaikutuksia suomalaiseen puunkorjuuseen: <https://www.luke.fi/fi/uutiset/selvitys-eun-politiikkatoimilla-puunkorjuun-kustannuksia-ja-tyovoimatarvetta-lisaava-vaikutus>).
- Metsätuholain muutokset tulevat voimaan 1.4.2023. Muutoksilla jatketaan lakiin sisältyvän tukijärjestelmän voimassaoloa laajojen metsätuhojen torjumiseksi ja lisätään uudet säännökset juurikäävän torjunnasta poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lailla pyritään erityisesti pitämään metsien pahimpien tuhohyönteisten kannat riittävän alhaisella tasolla sekä ehkäisemään juurikäävän leviämistä hakkuun yhteydessä. Tukijärjestelmä mahdollistaa laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneiden kustannusten ja vahinkojen korvaamisen maanomistajalle.
- Joutoalueiden metsittämistuen jatkoa koskevaa lakia valmistellaan. Toukokuulle on suunnitteilla sidosryhmätalaisuus ja hallituksen esitys on tarkoitus lähettää lausunnoille vielä ennen kesää.
- Metsäkatoasetuksen toimeenpanoa valmistellaan.
- Ilmasto- ja energiapoliittinen ministerityöryhmä päätti maa- ja metsätalousministeriön johdolla toimivan poikkihallinnollisen työryhmän perustamisesta tammikuussa. Työryhmä valmistelee maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa mahdollisesti täydentäviä toimia.
- Metsälain ilmastoarvioinnin tulokset valmistuvat ja Luke järjestää MMM:n kanssa webinaarin 12.4.
- Maaliskuun alussa metsäalan pyöreän pöytä keskusteli metsäsektorin roolista ilmastopolitiikassa. Keskustelun tavoitteena oli kirkastaa yhteistä tilannekuvaa ja löytää ratkaisuja nielujen vahvistamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi.

- 20.3.2023 julkaistu IPCC:n raportti toi esiin ilmastonmuutoksen etenemisen vakavia riskejä. Suomessa sopeutumistyötä on tehty pitkään. Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman 2030 toimeenpano on käynnistynyt. Varautumista on tärkeää jatkaa laajalla yhteistyöllä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla.

Lisäksi Järvinen kertoi, että hallitusohjelman toteutumista on seurattu koko hallituskauden ajan ja tilannekatsauksia seurannasta on tehty kuukausittain julkisesti valtioneuvoston sivuilla. Lisäksi hän kertoi virkakunnan kannanotosta hallitusohjelman nostoihin.

Metsäneuvosto keskusteli ajankohtaisaiheista aktiivisesti. Luonnonvarakeskuksen raportit eri EU-politiikoista nähtiin erittäin arvokkaina niin sektorin organisaatioille kuin poliittisille päättäjille. Nostettiin esiin, että taloudelliset vaikutusarviot ovat olleet usein puutteisia tai niitä ei juurikaan tehdä. Metsäkatoasetus nähtiin erittäin haasteellisena toimijoille. Korostettiin, että komission pitäisi ymmärtää metsäsektorin arvoketjujen monimutkaisuus ja raaka-ainevirtojen kulku. Raaka-aineen alkuperätiedon kuljettaminen läpi ketjun on erittäin haastavaa. Nostettiin esiin myös alkuperäseuranta ja toivottiin, että kun järjestelmää rakennetaan, niin haettaisiin käytännönläheistä ja järkevää ratkaisua. Riskinä nähtiin, että järjestelmästä muodostuu sellainen, jossa tutkitaan alkuperää eri käyttökohteiden näkökulmasta. Eri käyttömuodot tulisi sovittaa yhteen ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään nykyisiä työkaluja.

Metsäneuvoston keskustelussa nostettiin esiin maankäyttömuutosmaksut. Nähtiin, että aiheeseen liittyy vielä ratkaistavaa. Keskusteltiin maankäytön ja energiantuotannon murroksesta siirryttäessä sähkön tuotannossa hajautettuun tuotantoon ja tuulivoiman määrän kasvaessa. Nähtiin kyseessä olevan massiivinen muutos luonnonvarataloudessa, niin maankäyttösektorilla, aluetaloudessa, energijärjestelmässä sekä metsää ja maata omistavien ihmisten ansaintalogistiikassa. Lukuisiin käynnissä oleviin aurinkovoimaprojekteihin liittyen keskusteltiin aurinkovoiman kanavoimisesta peitteiselle maalle ja nostettiin myös esiin turvepeltojen raivaamisen haitallisuus. Keskusteltiin tuulivoimasta ja tuulivoimapuistojen vaikutuksista. Keskusteltiin metsistä ja niiden luontoarvoista sekä maanomistajille maksettavista korvaustasoista. Keskustelussa nousi esiin yhtenä ratkaisuna myös ison mittaluokan merituulivoima.

Keskusteltiin hakkuutasoista ja metsien kasvun lisäämisestä. Lyhyellä aikavälillä taakanjakosektorilla hakkuilla on suuri merkitys. Sen sijaan kasvun lisääminen on lyhyellä aikavälillä haastavaa, mutta toimet ovat silti tärkeitä. Hiilinieluihin liittyen nostettiin esiin myös hiilikauppa. Korostettiin, että hiilimarkkinan ja metsätalouden hyviä käytäntöjä tulisi rakentaa niin, että ne tukisivat metsätaloutta. Hiilimarkkinakysymys nähtiin kiireisenä ja tärkeänä asiana, jotta metsäsektorille saadaan hiilinielujen ja -varastojen hinnoittelu sekä keinovalikoima siihen, miten myös maanomistaja pystyy taloudellisesta näkökulmasta turvaamaan hiilivarastoja ja -nieluja.

Saamelaiskäräjät huomauttivat, että heidät olisi pitänyt kutsua mukaan metsäalan pyöreän pöydän keskusteluun. He toivat esiin, että valtion maaomaisuus on saamelaiden maa- ja vesiomaisuutta kotiseutualueella ja ratkaisut, mitä näiden osalta tehdään koskevat saamelaisia. Vastattiin, että metsäalan pyöreä pöytä oli keskustelevalta ja tietoa välittävä, eikä siellä tehty päätöksiä. Erno Järvinen lupasi välittää palautteen ympäristöministeriöön.

Metsäneuvostossa käytiin keskustelua myös 30 000 hehtaarin suojelupaketista ja Metsähallituksen tietojen luovutuksesta. Haasteena oli, että suojelupaketti ei ollut virkamiesvalmistelussa, vaan kireän aikataulun poliittisessa valmistelussa. Keskusteltiin valtion maiden roolista suojelutavoitteessa sekä 30 %:n suojelutavoitteesta.

Keskusteltiin metsälain ilmastoarvioinnista. Kerrottiin, että päätöksiä metsälain uudistamisesta ei ole tehty ja MMM pohtii mahdollisia jatkotoimenpiteitä metsälain ilmastoarvioinnin tulosten julkaisun jälkeen.

Keskustelun lopuksi puheenjohtaja Packalen totesi olevan arvokasta, että metsäneuvosto puhaltaa yhteen hiileen. Hän nosti esiin keskustelun tärkeyden. Packalenin mukaan pidemmän aikajänteen vaikutusten näkeminen on metsäneuvoston vahvuus. Hän korosti, että lyhytnäköisillä keinoilla ei tule vaarantaa pitkän tähtäimen onnistumisia. Packalen toivoi, että metsäneuvoston ohjelmaan saataisiin työpaja, jossa tuotaisiin esiin metsäneuvoston näkökulma aikajänteen hallintaan. Voitaisiin pohtia, mitkä ovat asioita, mihin pitää vaikuttaa nopeasti ja mitkä olisivat nopeavaikutteisia keinoja. Lisäksi pohdittaisiin pitkän aikavälin seurauksia. Packalen nosti esiin seuraavan komission ja sen työohjelman. Metsäneuvostossa voitaisiin käydä keskustelua siitä, mitä haluaisimme nähdä seuraavan komission työohjelmassa ja voitaisiinko sinne tuoda meidän osaamista ja positiivista näkökulmaa.

4. Kansallinen metsästrategia 2025 – vuoden 2022 seurantaraportti, Erno Järvinen, MMM (liite 2 ja liite 3)

Erno Järvinen esitti metsäneuvostolle vuoden 2022 seurantaraportin. Kuultiin esitys ja merkittiin tiedoksi.

5. KMS2035-toimenpidesuunnitelma ja toteutuksen käynnistäminen (liite 4)

Erno Järvinen esitti metsäneuvostolle katsauksen KMS2035-toimenpidesuunnitelmasta ja sen toteutuksen käynnistämisestä. Katja Matveinen esitti tilannekatsauksen Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihankkeesta ja biodiversiteettiverkoston tiekarttatyöstä. Satu Rantala esitti tilannekatsauksen Metsien kasvu -kärkihankkeesta.

Seuraavassa kokouksessa käsitellään strategian uudistuminen ja kilpailukyky -kärkihanketta. Puheenjohtaja ehdotti, että seuraavassa kokouksessa keskusteltaisiin laajemmin kaikista kärkihankkeista ja otettaisiin kaikista kolmesta kärkihankkeesta palaute samaan aikaan.

Metsäneuvostosta nostettiin esiin viestintä strategian teemana ja esitettiin ponsi metsäalan viestintäverkostosta, jota kaivattiin uuteen metsästrategiaan. Korostettiin, että viestintä on strategiassa erittäin keskeinen teema, joka vaikuttaa niin julkiseen mielipiteeseen, toimintaympäristöön, organisaatioiden työllisten hyvinvointiin sekä alan imuun. Samalla nostettiin esiin kysymys, miten saadaan kaupungistuvassa yhteiskunnassa tälle toimialalle osaavia nuoria opiskelemaan. Nähtiin tärkeänä, että toimijoiden viestinnästä vastaavien pitäisi kokoontua ja keskustella.

6. Muut asiat

- Metsämiesten Säätiön hankerahoitus 2023, Ilari Pirttilä, Metsämiesten Säätiö (liite 5)

Ilari Pirttilä esitti metsäneuvostolle katsauksen Metsämiesten Säätiön vuoden 2023 myönnytyistä apurahoista. Metsämiesten Säätiö on myöntänyt yhteensä 1,7 milj. € hankerahoituksen yhteensä 130 hankkeelle. Rahoitetuista hankkeista moni vie eteenpäin myös KMS:n tavoitteita. Pirttilä kertoi Säätiön keräävän lahjoituksia. Säätiössä on sitouduttu siihen, että jokainen lahjoitettu euro käytetään lahjoittajan toivomaan kohteeseen metsäalalla lyhentämättömänä. Metsäneuvostolle on jaettu tarkempi materiaali hankerahoitukseen liittyen: <https://www.mmsaatio.fi/media/apurahatiedotteet/metsamiesten-saatio-merkittavimmat-apurahat-2023.pdf>.

Puheenjohtaja kiitti Metsämiesten Säätiötä arvokkaasta työstä ja siitä, että KMS-työn tukemisesta. Puheenjohtaja näki verkostoajattelun KMS:ssa olevan hyvä, koska siinä voidaan hyödyntää myös muiden rahoittajien hankkeita ja hankekokonaisuuksia sekä suunnata valtion niukkenevaa rahoitusta siihen, missä tarvitaan aukkoihin täydennystä.

6. Tiedoksi

Ei asioita tiedoksi.

7. Seuraava kokous

Metsäneuvoston toimikauden viimeinen kokous järjestetään keskiviikkona 14.6. klo 9–11 läsnäkokouksena Helsingissä (Meritullinkatu 8. kh A109), myös etäyhteyshmahdollisuus.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.

Liitteet

Liite 1 Muistio Metsäneuvoston kokous 25.1.2023

Liite 2 KMS2025 seurantaraportti 2022

Liite 3 Esitys_KMS2025 – vuoden 2022 seurantaraportti

Liite 4 Esitys_KMS2035-toimenpidesuunnitelma ja toteutuksen käynnistäminen

Liite 5 Metsämiesten Säätiön 2023 hankerahoitus tiedoksi Metsäneuvostolle